

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 782/2015

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. decembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] zastúpenej advokátom JUDr. Stanislavom Jakubčíkom, Kutlíkova 17, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Rozhodcovského súdu v Bratislave zo 6. mája 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 5193/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu a na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Rozhodcovského súdu v Bratislave (ďalej aj „rozhodcovský súd“) zo 6. mája 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5193/2012, ktorým bolo zastavené rozhodcovské konanie bez toho, aby boli nahradené trovy rozhodcovského konania. Ústavný súd musel v danej veci v prvom rade posúdiť, či môže preskúmať porušenie práva na súdnu ochranu rozhodcovským súdom zriadeným podľa zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o rozhodcovskom konaní“), ktorý uznesením nepriznal trovy konania.

2. Aj sťažovateľka začína a končí svoju ústavnú sťažnosť otázkou právomoci ústavného súdu. Podľa jej názoru ústavný súd je oprávnený a povinný chrániť základné práva a slobody, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd. Uvádza, že vyčerpala všetky zákonom poskytnuté prostriedky, ktorými by sa mohla domáhať ochrany svojich porušených základných práv a slobôd a požadovať nápravu ich porušenia, pretože proti napadnutému uzneseniu vzhľadom na povahu tohto rozhodnutia zákon o rozhodcovskom konaní nepripúšťa opravný prostriedok a ani možnosť jeho súdneho prieskumu, keďže v zmysle ustanovenia § 40 a nasl. tohto zákona môže byť predmetom prieskumu na všeobecnom súde iba rozsudok rozhodcovského súdu, a nie jeho uznesenie. Uvedený záver vyplýva aj z rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 162/2011, v ktorom ústavný súd okrem iného uviedol: *„Pokiaľ po skončení jednoinštančného konania pred rozhodcovským súdom nie je žiadna účinná možnosť nápravy prostredníctvom všeobecných súdov, ústavný súd je oprávnený posudzovať zákonnosť a ústavnosť rozhodnutia rozhodcovského súdu.“*

3. V závere svojej sťažnosti sťažovateľka opäť k právomoci uvádza, že rozhodnutie rozhodcovského súdu je síce nemeritórne, avšak súčasne predstavuje taký závažný zásah do jej práv, že toto rozhodnutie musí byť zrušené, pričom však vzhľadom na legislatívnu úpravu a možnosť preskúmania pred všeobecným súdom iba rozhodcovského rozsudku v zmysle zákona o rozhodcovskom konaní má túto kompetenciu iba ústavný súd. Závažnosť rozhodnutia rozhodcovského súdu podľa sťažovateľky vyplýva aj z tej skutočnosti, že ak by sťažovateľka nebránila prostredníctvom svojho právneho zástupcu svoje práva, žalobca by

už v súčasnej dobe mal právoplatný exekučný titul vydaný v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi a šanca sťažovateľky na dovolanie sa svojich práv v exekučnom konaní by bola mizivá. Sťažovateľka preto zastáva názor, že ústavný súd má kompetenciu posúdiť aj nemeritórne rozhodnutie rozhodcovských súdov, pokiaľ tieto rozhodnutia zasahujú do ústavne garantovaných práv sťažovateľov, k čomu v jej prípade jednoznačne došlo napadnutým uznesením rozhodcovského súdu.

4. Narácia sťažnosti ďalej obsahuje popis procesu pred rozhodcovským súdom. Spoločnosť Cetelem Slovensko, a. s. (ďalej len „žalobca“), podala 16. mája 2012 žalobu o zaplatenie sumy 2 389,69 eur s príslušenstvom na rozhodcovský súd, a to na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere z 15. apríla 2010, ktorú sťažovateľka uzatvorila so žalobcom. Rozhodcovská doložka bola obsiahnutá v ustanovení čl. V.13 všeobecných podmienok CETELEM SLOVENSKO, a. s., pre poskytovanie spotrebiteľského úveru. Rozhodcovský súd uznesením sp. zn. 5193/12 zo 6. mája 2013 zastavil konanie o zaplatenie sumy 2 389,69 eur s príslušenstvom, a to z dôvodu, že nebola daná jeho právomoc rozhodnúť vo veci. Súčasne rozhodcovský súd uviedol, že účastníci konania voči sebe nemajú žiaden nárok na úhradu trov rozhodcovského konania, a to s odôvodnením, že: *„vzhľadom na to, že rozhodcovský súd konštatoval, že nie je oprávnený prejednať a rozhodnúť daný spor medzi účastníkmi, nie je oprávnený rozhodovať ani o prípadnej náhrade trov konania.“* Rozhodcovský súd však nedostatok svojej právomoci nevyvodil z meritórneho posúdenia rozhodcovskej doložky a jej prípadnej neplatnosti, ale vyvodil to iba na základe vyjadrenia žalobcu, ktorým táto spoločnosť neprotestovala proti námietke sťažovateľky týkajúcej sa nedostatku právomoci. Bolo teda podľa sťažovateľky zrejmé, že to bol práve úkon žalobcu, ktorý viedol k zastaveniu konania.

5. Sťažovateľka si právo na priznanie trov právneho zastúpenia riadne a včas uplatnila, pričom skutočnosť, že rozhodcovský súd o tomto nároku sťažovateľky nerozhodol, je jednoznačne porušením jej práva na spravodlivé prerokovanie veci. Žalobca rozhodcovskú doložku do svojich všeobecných podmienok zakomponoval z vlastnej vôle, pričom sťažovateľka túto skutočnosť nemala ani možnosť rozporovať, keďže išlo o adhéznú zmluvu. Táto skutočnosť však nemôže mať za následok, že žalobca nebude znášať náklady,

ktoré podaním žaloby na rozhodcovskom súde zapríčinil a ktoré sťažovateľka svojmu právnomu zástupcovi musela v zmysle platných predpisov aj uhradiť.

6. Sťažovateľka je toho názoru, že rozhodcovský súd rozhodol arbitrárne a v rozpore so zákonom, pretože o trovách konania mal v zmysle ustanovenia § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) povinnosť rozhodnúť, a to aj napriek skutočnosti, že vyvodil nedostatok svojej právomoci rozhodnúť v danej veci. Rozhodcovský súd týmto svojim rozhodnutím spôsobil sťažovateľke ujmu aj tým, že predĺžil o viac ako rok rozhodovanie o nároku žalobcu, a to bez posúdenia námietok sťažovateľky. Okrem toho v súčasnosti je už podaná opätovne žaloba o zaplatenie tej istej pohľadávky žalobcu, pričom toto konanie je vedené pred Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 31 Ro 2059/2013, avšak toto konanie bolo začaté ešte pred ukončením rozhodcovského konania vedeného pred rozhodcovským súdom pod sp. zn. 5193/12. Sťažovateľka si svoje záväzky vždy chcela a aj chce splniť, avšak bol to práve žalobca, ktorý jej to neumožnil nesprávnym inkasom splátok pôžičky, pričom výsledkom týchto pochybení žalobcu je skutočnosť, že žalobca si uplatňuje voči sťažovateľke úroky z omeškania, ako aj zmluvne dohodnuté úroky v sumárnej výške 24,99 % za ďalší rok omeškania, ktoré nezapríčinila sťažovateľka. Navyše sťažovateľka musí znášať trovy svojho právneho zástupcu, aj keď k zastaveniu konania došlo výlučne v dôsledku konania žalobcu, a teda v zmysle ustanovenia § 146 ods. 2 OSP mal znášať on trovy konania pred rozhodcovským súdom. Rozhodnutie rozhodcovského súdu je síce nemeritórne, avšak súčasne predstavuje taký závažný zásah do práv sťažovateľky, že toto rozhodnutie musí byť zrušené, pričom však vzhľadom na legislatívnu úpravu a možnosť preskúmania pred všeobecným súdom iba rozhodcovského rozsudku v zmysle zákona o rozhodcovskom konaní má túto kompetenciu iba ústavný súd. Závažnosť rozhodnutia rozhodcovského súdu vyplýva aj z tej skutočnosti, že ak by sťažovateľka nebránila prostredníctvom svojho právneho zástupcu svoje práva, žalobca by už v súčasnej dobe mal právoplatný exekučný titul vydaný v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi a šanca sťažovateľky na dovolanie sa svojich práv v exekučnom konaní by bola mizivá. Sťažovateľka zastáva názor, že ústavný súd má kompetenciu posúdiť aj nemeritórne rozhodnutie rozhodcovských súdov, pokiaľ tieto rozhodnutia zasahujú do ústavne

garantovaných práv sťažovateľov, k čomu v prípade sťažovateľky jednoznačne došlo napadnutým uznesením rozhodcovského súdu.

7. Sťažovateľka napokon navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Základné právo [REDAKOVANÉ], podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj základné práva sťažovateľa podľa článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na prístup k súdu a spravodlivé prejednanie veci, konaním Rozhodcovského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 5193/2012, porušené bolo.

Ústavný súd zrušuje uznesenie Rozhodcovského súdu v Bratislave sp. zn. 5193/2012. zo dňa 06.05.2013 a vec vracia tomuto rozhodcovskému súdu na nové konanie.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 331,15 EUR s DPH ktorá je splatná do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa JUDr. Stanislava Jakubčíka [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ].“

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach,

na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

9. Z citovaných ustanovení ústavy a zákona o ústavnom súde vyplýva, že jedným zo základných dôvodov odmietnutia sťažnosti je aj nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie. Ustanovenie § 51 ods. 1 zákona o ústavnom súde po novele zákonom č. 353/2014 Z. z. znie: „Účastníci konania sú sťažovateľ a orgán verejnej moci, proti ktorému sťažnosť smeruje.“ Touto novelou sa explicitne stanovila norma, ktorá už bola predtým prítomná v právnom poriadku, pretože vyplývala z podstaty ochrany ľudských slobôd a z podstaty ústavnej sťažnosti (II. ÚS 128/95). Aj z uvedeného vyplýva, že ústavný súd môže v ústavnej sťažnosti preskúmať len akty orgánov verejnej moci. Nedostatok právomoci preskúmať iné než mocenské akty je tu procesnou reflexiou (*vertikality*) zmyslu ústavnej sťažnosti a ústavného súdu vôbec, a tým je ochrana ľudských slobôd pred verejnou mocou.

10. Podstatou sťažnosti je posúdenie, či môže ústavný súd preskúmať porušenie práva na súdnu ochranu rozhodcovským súdom zriadeným podľa zákona o rozhodcovskom konaní.

11. Sťažovatelia, jednotlivci, už na ústavnom súde spochybnili ústavnosť postupu a rozhodnutí rozhodcovských súdov zriadených podľa zákona o rozhodcovskom konaní. Najskôr ústavný súd argumentoval, že až exekučne vykonateľným rozsudkom končí rozhodcovské konanie, a tým, že zatiaľ nemožno takéto rozhodnutie (o zastavení) preskúmať ani všeobecným súdom, nemôže tam ingerovať ani ústavný súd (III. ÚS 335/2010). Podobne postupoval ústavný súd voči námietkam priesťahov (I. ÚS 143/2013, I. ÚS 234/2013). Neskôr vec proti meritórnemu rozsudku prijal s tým, že sťažovateľ nemal iné právne prostriedky (III. ÚS 162/2011), aby napokon prijal vec proti nemeritórnemu rozhodnutiu s tým, že sťažovateľ nemal iné právne prostriedky (III. ÚS 547/2013). V posledných dvoch uvedených veciach ústavný súd konštatoval porušenie práva a rozhodnutia zrušil. Každopádne, ústavný súd v zásade nespochybnil privátnu, nie-mocenskú povahu rozhodcovských súdov.

12. Ústavný súd už v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 432/2015 naznačil, že má vážne pochybnosti o tom, či možno preskúmavať rozhodnutia rozhodcovských súdov, a to bezvýnimočne. Z tohto dôvodu uznesením z 11. novembra 2015 v konaní o veci 1. FC Tatran (II. ÚS 783/2015) predložil návrh („*Schvaľuje a predkladá plénu návrh stanoviska k zjednoteniu právneho názoru II. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky a odchylného právneho názoru III. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky vysloveného v náleze III. ÚS 162/2011 z 31. mája 2011 a v náleze III. ÚS 547/2013 z 19. februára 2014.*“) na zjednotenie plénu ústavnému súdu. Plénum ústavného súdu uznesením sp. zn. PLz. ÚS 5/2015 z 18. novembra 2015 prijalo stanovisko: „*Ústavný súd Slovenskej republiky nemá právomoc rozhodovať o sťažnostiach proti postupu alebo rozhodnutiam rozhodcovských súdov.*“ Na základe § 6 zákona o ústavnom súde je senát v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna ústavného súdu. Uvedená viazanosť má, prirodzene, účinok aj na prerokúvanú vec. Plénum v uznesení sp. zn. PLz. ÚS 5/2015 uviedlo, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach proti postupu alebo rozhodnutiam rozhodcovských súdov je vylúčená z povahy veci, keďže rozhodcovské súdy nie sú orgánmi verejnej moci. Účinným právnym prostriedkom proti rozhodcovským rozsudkom je vždy žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 zákona o rozhodcovskom konaní.

13. Pretože sťažovateľka označila za odporcu Rozhodcovský súd v Bratislave, ktorý nie je orgánom verejnej moci, ústavný súd nemá právomoc na jej prerokovanie, a preto ju musí odmietnuť.

14. S prerokúvanou vecou môže súvisieť myšlienka vyjadrená v zjednocovacom uznesení sp. zn. PLz. ÚS 5/2015, podľa ktorej jestvujú právne názory, že porušenie povinností rozhodcu by mohlo viesť k povinnosti nahradiť škodu účastníkovi (ide o delikátnu rovnováhu medzi občianskoprávnou zodpovednosťou a jurisdikčnou autonómiou; porov. Palková, R. *Zodpovednosť rozhodcu*. In: Husár, J. a kol. *Vybrané otázky zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym profesijným postupom*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2010, s. 141; dostupné na internete

http://www.upjs.sk/public/media/1084/Zbornik_11.pdf, porov. v kontexte uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo 20/2011; uznesenie sp. zn. II. ÚS 432/2015). To je však priestor pre všeobecné súdy, aby identifikovali, kto a za akých podmienok je povinný nahradiť škodu účastníkovi rozhodcovského konania.

16. Ústavný súd prikladá k predmetnému uzneseniu aj uznesenie o postúpení veci plénu a samotné uznesenie, t. j. stanovisko sp. zn. PLz. ÚS 5/2015.

17. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. decembra 2015